

La frase del dia

“Ha arribat l’hora de plantar-nos”

Quim Torra, PRESIDENT DE LA GENERALITAT

Tribuna

Jaume Medina. Catedràtic emèrit de la Universitat Autònoma de Barcelona i filòleg

Acadèmia contra la llengua

Bé que hi ha llengües importants i del tot consolidades –ho va ser el llatí durant segles i ho ha estat i ho és l’anglès en l’època més actual– que han funcionat i funcionen a meravella sense el suport de cap institució político-acadèmica, les circumstàncies han fet que la catalana de l’última centúria sigui constantment guiada i controlada per una corporació filològica que en dicta la normativa i en vigila l’evolució. Sens dubte la secció creada l’any 1911 en el si de l’Institut d’Estudis Catalans (IEC) marcà un abans i un després en la història de la llengua. En efecte, el que fins llavors havia estat mer desgavell i espontaneïtat inerta es transformava tot seguit en circumspecta reflexió i en labor d’ordenament. No cal dir que d’ençà de la seva fundació l’empresa hagué de fer front a unes dificultats enormes i entrà ben aviat en múltiples contradiccions internes, tot i que acabà triomfant, si més no provisionalment, en els seus inicis propòsits.

FINS AL PRESENT, la institució ha conegut dues grans etapes: la que va dels anys de la fundació als de la seva proscripció i, després d’una brevíssima pausa, la posterior represa i resistència en la clandestinitat, caracteritzada per l’obra de restauració i de depuració de la llengua, duta a terme des de Barcelona per Pompeu Fabra i Carles Riba (i des de Palma per Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll), i la que va del nou reconeixement oficial, acabada la dictadura franquista, a l’actualitat, una etapa distingida pel relaxament del rigor i per l’abandonament de l’ideal de puresa. De les dues, evidentment, la primera, més integradora i la segona, més alienant.

ELS RESULTATS de la seva acció han estat profitosos o nocius segons com es mirin. La promulgació de les normes orto-

gràfiques el 1913 posà ordre al caos fins llavors imperant en aquest àmbit, però també significà la sentència de mort del meu entranyable ieisme vigatà, testimoniat durant segles pels manuscrits de l’àrea oriental i avui dia ja gairebé extingit... En temps més pròxims, la gent inquieta ha hagut d’assistir estupefacta a la gratuïta dilapidació d’una bona part del ric patrimoni fabrià, contemplant espectacles escandalosos com la inútil supressió dels guionets (amb la consegüent creació de monstres tan ridículs i inintel·ligibles com “exalts”, “expresos” o “presentèn-

“Continuant el procés de desfiguració (de la nostra llengua), sens dubte un dia tocarà el torn a les eles geminades; un altre dia, a les hacs, i un altre, als pronoms febles...”

cia”), l’abolició d’una gran part dels accents diacrítics (de manera que la llengua escrita ja no sap distingir entre “nét” i “net”, “vénen” i “venen” o “dóna” i “dona”) i la promoció o la tolerància de solucions úniques en els mitjans de comunicació (sobre els quals teòricament l’IEC té autoritat), enfront de les múltiples variants recollides en l’*Atles lingüístic...*, preterit sistemàticament pels periodistes (que només coneixen “dempeus”, “ratpenat”, “creuar” o “baula” per a designar el que en determinades àrees geogràfiques és expressat amb els mots “dret”, “rata-pinyada”, “travessar” o “anella” de les cadenes) –i no parlem ja de l’estalvi dels casos conflictius amb la llengua suplantadora (“apropar” per comptes d’“acostar”) o de la inclinació a l’ús sistemàtic dels mots més semblants als d’aquesta (“pedra” per comptes de “roc”), en substitució dels tradicionals i genuïns: un procediment que empobreix i enlletgeix el mitjà d’expressió característic de la identitat catalana. Una cosa semblant ocorre amb la nova gramàtica, en la qual, segons afirmava fa poc la seva presentadora des d’un programa televisiu, es veu com a normal allò que primer es veia com a destrossat... Realment, per a aquest viatge... I continuant el procés de desfiguració, sens dubte un dia tocarà el torn a les eles geminades; un altre dia, a les hacs, i un altre, als pronoms febles...

SENSE MENYSVALORAR les aportacions de l’IEC al camp del coneixement de la llengua (tot i que, com se sap, els principals estudis i els grans repertoris lexicogràfics d’Alcover-Moll i de Coromines van ser fets al marge o a pesar de l’entitat), la qüestió és ara saber si, a la vista del que ha estat la seva trajectòria, sobretot la més recent, Catalunya ha de menester encara els seus serveis o bé més aviat pot prescindir-ne com d’un luxe innecessari.

De set en set

Matthew Tree

La notícia

Què tenen en comú el Brexit, el moviment #Metoo, la crisi dels refugiats, l’acord nuclear amb l’Iran, i la lluita per la

independència a Catalunya? Segons el canal de televisió Euronews, són cinc dels deu esdeveniments que més han canviat Europa durant l’última dècada. Respecte a Catalunya, els periodistes d’Euronews recalquen les protestes que “van esclatar arreu del país” arran de les condemnes als líders independentistes; critiquen, amb fermesa, l’actitud d’Espanya envers Kosovo (condicionada, asseguren, pel conflicte amb Catalunya), i citen Kristian Herbolzheim de l’Institut Català Internacional

Comencem els anys vint no com un afer intern espanyol, sinó com un afer global

per la Pau: “És preocupant que un dels estats membres més importants de la UE no ha sabut trobar una resolució política a un conflicte... que ha d’obligar la UE a repensar els conceptes de sobirania i democràcia dintre de les seves fronteres... Per tant la UE hauria de tenir un paper creatiu... i constructiu en el conflicte [català].” Amb tot plegat n’hi ha prou perquè el Sr. Borrell s’empassi uns quants ansiolítics, oimés si té en compte que el canal de televisió que ha emès aquesta notícia és un servei públic europeu que rep una subvenció anual de 5 milions d’euros, que hi participen vint cadenes públiques estatals (la majoria europees) i que es pot rebre via satèl·lit a 102 països. Dit sigui d’una altra manera, comencem els anys vint no com un afer intern espanyol, ni tampoc com un afer només europeu, sinó més aviat com un afer global. A veure si a Madrid se n’adonen d’una punyetera vegada.

Sísif

Jordi Soler

